

"The Sky is the limit"

2020-04-19

Malin föreläser på engelska på Svensk-amerikanska handelskammaren i New York 2019. Foto: Jeanette Persson.

I januari 2001 föddes vår älskade dotter Malin. Jag kan fortfarande minnas orden läkaren sa vid rondan: "Vi misstänker att er dotter har Morbus Downs." Min värld rasade för en kort stund och jag förstod ingenting. En massa frågor svepte förbi. Kommer Malin att gifta sig? Kommer hon att kunna ta körkort? Jobb? Studier?

Vår vision

Tidigt kom vi i kontakt med Karlstadmodellen, främst då med tecken som stöd. Vi valde att se möjligheter i stället för hinder.

Vår vision som föräldrar var tidigt att vi skulle göra vårt yttersta för att ge Malin de bästa förutsättningar för att bli en så självständig individ som möjligt den dagen hon skulle bli myndig. Vi ville ge henne verktyg till att utveckla sitt språk, ge henne en god självkänsla och identitet men framför allt en känsla av att hon är betydelsefull i vårt samhälle. Vi hade en dröm om att Malin en dag ska erbjudas ett förvärvsarbete.

Karlstadmodellen

Jag minns att jag tidigt började att läsa om Karlstadmodellen, anmälde mig till olika föreläsningar som Irene Johansson, grundare av Karlstadmodellen, höll. Jag blev nyfiken och såg ett stöd i modellen som vi saknade.

Jag började plugga specialpedagogik för att kunna ge min dotter stöd och parallellt utbildade jag mig till handledare i Karlstadmodellen och därefter lite studier i handikappvetenskap.

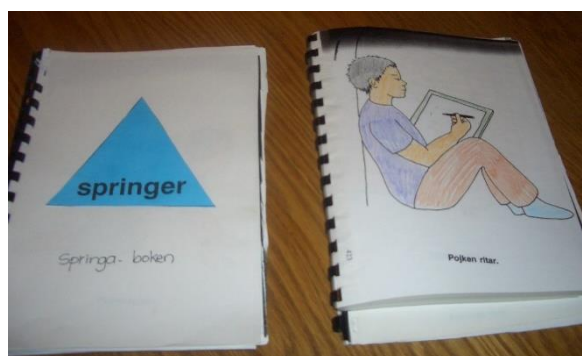
Malin började på förskolan vid 1,5 års ålder och hade en elevassistent kopplad till sig. Vi påbörjade ett samarbete där vi hade Malins språk och kommunikation i fokus.

Malin och elevassistent Susanne arbetar med läsning. Årskurs 2. Foto: Jeanette Persson

Vi hade ett litet nätverk kring Malin där vi gemensamt bestämde mål kring hennes språkträning. Vi skapade en lathund med tydliga mål och metodik och vem som hade ansvar för varje övningspass med henne. Vi jobbade för Malins rätt till ett språk och kommunikation och när hon var liten var det fokus på att använda tecken som stöd. Till en början teckensatte vi de betydelsefulla orden i en mening men efter hand som Malin fick tillgång till längre grammatiska satser teckensatte vi hela meningar. Det blev mer tecknad svenska.

Jag minns när vi skulle jobba med pluraländelser och bestämd artikel som vi då synliggjorde med stöd av handalfabetet. Malin läste sina böcker med stöd av tecken och jag kunde till och med skriva meningar enbart med tecken. Malin kunde då avläsa meningen. Hon har många styrkor och en av dem är att hon är visuellt stark.

Temaböcker från Enkel grammatik, Karlstadmodellen. Foto: Jeanette Persson

Malins tal kom igång vid 5 års ålder och vi hade jobbat mycket med talträning som en del i vårt arbete. Malin tränade ljuden med stöd av en mutterplatta (den liknar en tandställning med olika störningselement). Detta verktyg gjorde att Malin blev medveten om var någonstans i munnen hon skulle placera tungan för att bilda rätt ljud. Det skånska r:et blev alldeles perfekt!

Tecken som stöd var ju främst ett kommunikationsverktyg i början av hennes språkresa men kom senare att bli mer som ett pedagogiskt stöd i hennes inläring. Än idag använder vi tecken för att synliggöra abstrakta begrepp. Färg, form, bild och skrift är annat tydliggörande pedagogiskt stöd inom Karlstadmodellen som varit till stort stöd för Malin.

Leken med klossar blev ett språkträningsspass för Malin och långt senare skulle jag förstå att det fanns en kontinuitet i materialet. Klossleken gav henne kännedom om färg och form som

något senare fick representera en enkel grammatisk mening genom att vi använde färgade ordkort. Dessa kort fick så småningom även bild och ordbild för att då visa att ett ord hade ett innehåll. När Malin kom längre i sin grammatik kunde hon, genom färgade ordkort, bygga längre satser. Vi kunde liksom ”ta på” meningarna och Malin fick en större förståelse av hur en mening byggs.

Att erbjuda språkträning enligt Karlstadmodellen har gett Malin och övriga involverade kraft och energi.

Familjen på Sommarskola i Karlstadmodellen. Malin och Irene Johansson jobbar med satspusselteknik från Utbyggd grammatik. 2009. Foto: Jeanette Persson.

Sommarskola i Karlstadmodellen 2009. Malin och Irene arbetar med betonad och obetonad stavelse, en övning från Utbyggd grammatik. Foto: Jeanette Persson.

Sommarskola i Karlstadmodellen 2009. Malin och Irene arbetar med betonad och obetonad stavelse, en övning från Utbyggd grammatik. Foto: Jeanette Persson.

För Malins del har det vuxit fram en trygghet där hon litar på att vi vuxna ger henne rätt stöd och struktur. Hon har då kunnat fokusera på det som varit målet för den aktuella perioden. Vi föräldrar och syskon har kunnat känna oss trygga med att det finns ett upplägg och en riktad väg. Vi har alla varit involverade i hennes språkträning men utifrån olika roller. Vi föräldrar har haft fokus på nyinläring, vilket har varit att vara en god förebild och visa henne vägen mot nya språkliga utmaningar. Malins syskon har även gjort ett stort arbete genom att generalisera det som Malin nyss lärt sig genom nyinläring.

För att en språkresa ska bli kraftfull och givande för individen behövs det en samsyn kring hur vi jobbar. Det behövs rektorer och pedagoger som tror på individens rätt att utveckla sitt språk

även efter att man slutat förskolan. För Malins del är det fortfarande ett stort arbete att vara steget före och förbereda det som sker i skolan.

Hur ser det ut idag?

Malin läser sista terminen på introduktionsprogrammet, vilket innebär att hon läser mot 9:ans mål i grundskolan samt har några praktiska gymnasiekurser. Varje måndag praktiserar hon på Ikea. Språkträningens innehåll har självklart ändrats efter hand som Malins språkliga förmåga har utvecklats men fortfarande ser vi nytta av att jobba med Karlstadmodellens grundpelare: empowerment, struktur, kontinuitet, tydliggörande pedagogik och steget före.

Avslutning

Det ligger ett hårt arbete bakom Malins framgångar och jag är djupt imponerad av Malins arbete och motivation till att aldrig ge upp. Karlstadmodellens språkträningmodell har stor betydelse i denna framgång, enligt mig. Förutom det specifika fokus på språk och kommunikation har även Karlstadmodellen gett oss mod att våga se utanför boxen, att se individen samt att se förmågorna som gömmer sig där bakom.

The sky is the limit.

*Jeanette Persson,
Mamma till Malin, Certifierad handledare i Karlstadmodellen*

Malin och mamma Jeanette (artikelförfattaren) besöker World Down Syndrome Congress i New York, 2019.
Foto: Svensk-amerikanska handelskammaren i NYC.

Referenser och länkar

Johansson, I. (1996). *Språkutveckling hos handikappade barn 3. Enkel grammatik*. Lund: Studentlitteratur.

Johansson, I. (2010). *Utbyggd grammatik – Språkträning enligt Karlstadmodellen*. Kalmar: Hatten förlag.

Malin föreläste på World Down Syndrome Congress i New York 2020. Med anledning av Coronaviruset fick föreläsningarna detta år hållas på distans. [Länk till Malins föreläsning på World Down Syndrome Conference 2020.](#)